

Zprávy

DVEŘE OTEVŘENÉ MEZINÁRODNÍMU VZDĚLÁVÁNÍ

William J. Cabaniss, velvyslanec Spojených států amerických v České republice

Spojené státy vždy byly magnetem pro studenty, vědce a badatele z celého světa, kteří tam chtějí studovat a posunout dále hranice lidského vědění. Je tomu tak i dnes, a to díky prostředí, které podporuje výměnu a tvořivost na našich univerzitách. Tato atmosféra neutrpěla ani v době daleko přísnějších bezpečnostních opatření – sama americká ministryně zahraničí *Condoleezza Riceová* dokonce nedávno prohlásila: „Jednou z mých hlavních priorit je znovu oživit naše snahy propojit pomocí vzdělání Ameriku s ostatními národy světa.“

Tradičně otevřená atmosféra našich univerzit pro studium a vědeckou činnost zůstává jednou z jejich hlavních předností, stejně jak tomu bylo i pro tisíce uprchlíků z válkou rozervané Evropy minulého století. Vzhledem k tomu, že na USA připadá 40 procent z celkových světových investic do výzkumu a vývoje, naše univerzity hrají v procesu inovace zásadní úlohu. Naštěstí panuje nadstranický konsensus v tom, že je nutné si udržet vedoucí pozici vyššího vzdělání pro rozvoj nových technologií a posílení konkurenceschopnosti. Ve Spojených státech vznikla chvályhodná iniciativa politických osobností ze všech stran politického spektra, kteří prosazují politiku navyšování investic do výzkumu a vývoje, daňových úlev pro inovativní výzkum a vzdělávání a stimulace mezinárodních výměn. Prezident *Bush* a ministryně *Riceová* nedávno tento argument podpořili svým prohlášením, že „život v globalizovaném světě nás nutí otvírat, ne zavírat, dveře vyššímu vzdělání a prohlubování znalostí“. Spojené státy například sponzorují studium některých důležitých světových jazyků pro americké studenty, jako jsou například arabština a čínština, a iniciativy, které usnadňují studium zahraničních studentů ve Spojených státech.

Zde, v České republice, naše velvyslanectví nedávno oznámilo přijetí nových opatření, která zjednoduší udělování víz pro studenty. Přestože zrušení vízové povinnosti a poplatků za žádosti o víza jsou v kategorii

dlouhodobých cílů, pracujeme na usnadnění procesu žádosti o víza a prodloužili jsme délku pobytu studentů ve Spojených státech. Na našich webových stránkách (usembassy.cz) najdete praktické informace o procesu udělování víz i o možnostech studia v USA. Další informace zájemcům o studium ve Spojených státech může podat Fulbrightova komise v Praze.

V dnešním světě musí jednotlivci ucházející se o uplatnění ve svých profesích soupeřit v globální konkurenci a jejich profesní úspěch je často svázán s možnostmi získat mezinárodní vzdělání. Ve snaze reagovat na tyto nové výzvy, Spojené státy nyní otvírají nové možnosti vzdělání. Cílem rozšíření činností univerzit, studia po internetu, praktického vzdělávání a místních vzdělávacích institucí, nabízejících specializované studijní programy, je zvýšení konkurenceschopnosti absolventů těchto škol. Ve Spojených státech spoléhá soukromý sektor na vzdělávací instituce, které jim pomáhají udržet konkurenční převahu. Těsné sepjetí průmyslu s univerzitami má klíčový význam – ať již se jedná o vyhledávání mladých talentů, rekvalifikaci zaměstnanců, vývoj nových technologií či kontakt s novými produkty a trendy, od kulturních a demografických statistik až k nejnovějším prognózám.

Měl jsem možnost hovořit s Čechy, kteří studovali v zahraničí, jak prostřednictvím státního grantového programu, jako je například stipendium od Fulbrightovy nadace, tak s těmi, kteří využili jednu z možností a zařídili si studium sami. Pro všechny tyto studenty byla možnost studia v zahraničí velkým obohacením. Bez ohledu na obor studia je tato příležitost možností objevovat nové nápady, poznávat způsob myšlení jiných lidí, nový kulturní a životní styl, a to vše je příslibem budoucí transformace našich společností k lepším perspektivám.

Každý rok využívá možnosti studovat na vysoké škole v rámci výměny mezi ČR a USA tři tisíce mladých Čechů a Američanů, čímž obohacují znalostní

bázi a spojení obou zemí. Další čtyři tisíce českých studentů odjíždějí každé léto v rámci oficiálního programu „Work and Travel“ pracovat a cestovat v USA. To je pouhá část skoro milionového počtu zahraničních studentů, kteří každoročně jezdí stu-

dovat do USA, a amerických studentů, kteří studují v cizině. Velvyslanectví Spojených států amerických v Praze dělá maximum pro podporu další studentské výměny, aby mezinárodní vzdělávání se stávalo ještě rozšířenější.

DESET LET MASARYKOVA ÚSTAVU V AKADEMII VĚD ČR

Koncem minulého roku oslavil Masarykův ústav AV ČR 10 let svého trvání. Patří od roku 1995 k předním společenskovědním pracovištím Akademie věd. Ve svém poslání navazuje na ojedinělou instituci založenou z iniciativy prezidenta *T. G. Masaryka* v roce 1932. Hlavním úkolem tohoto ústavu byla správa *Masarykova* rozsáhlého archivu a knihovny a vydání sebraných spisů TGM. Pohnuté evropské dějiny nedaly tomuto úkolu příliš prostoru, ústav byl nejprve zrušen za nacistické okupace, po poválečném obnovení pak v roce 1954 mocí komunistickou.

Jedním z prvních státnických rozhodnutí *Václava Havla* bylo obnovení Ústavu T. G. Masaryka, který poté inspiroval vznik Masarykova ústavu v rámci Akademie věd (rozhodnutím Akademického sněmu AV ČR dne 22. 1. 1994 s účinností od 1. 4. 1995). Smlouvami o zápůjčce a vzájemné součinnosti byly nově vzniklému akademickému ústavu svěřeny do archivní a knihovní péče fondy Ústavu T. G. Masaryka, dnes obecně prospěšné společnosti.

Koncepce rozvoje výzkumné činnosti Masarykova ústavu AV ČR vychází z původní zřizovací listiny. Základní výzkum se primárně soustřeďuje na biografické a ediční zpracování osobnosti a díla *T. G. Masaryka*, nově pak především na širší souvislosti *Masarykova* života a tvorby, jako jsou např. proměny „české otázky“ v dlouhodobých trendech od poloviny 19. století až do roku 1948, problematika vývoje české a československé státnosti, parlamentarismu a demokracie v podmínkách habsburské monarchie i samostatného československého státu a komparace politického systému ČSR s dalšími demokratickými

systemy meziválečné Evropy (studium politické kultury). V současnosti je Masarykův ústav řešitelem střednědobého výzkumného záměru Hledání identity: myšlenkové a politické koncepce moderní české společnosti 1848–1948.

Masarykův ústav má nyní tři odborná pracoviště (badatelské, archivní a knihovní), zaměstnává přibližně 20 pracovníků, kteří spolupracují s řadou historických a bohemistických pracovišť v zahraničí. Archivní soubor čítá 20 fondů a sbírek zařazených převážně do I. kategorie, s časovým rozsahem 1845–1995 a metráží 500 běžných metrů. K nejvýznamnějším fondům patří osobní fondy prezidentů *T. G. Masaryka* a *E. Beneše*. Archiv vedle běžných archivních pomůcek vyvíjí databázi s internetovou aplikací Digitální fotoarchiv a databázi Centrální katalog korespondence. Služby archivu mohou badatelé využívat podobně jako služeb knihovny – v prezenční studovně ústavu. Knihovna, jejímž základem se stalo 70 000 knih *Masarykovy* soukromé knihovny, dnes čítá v pražském a mimopražském depozitáři přes 152 000 svazků. Tyto fondy, které kromě knih různých vědních oborů obsahují bohatý fond vázaných českých, slovenských a cizojazyčných periodik, sbírku starých tisků a osobní knihovny významných osobností, procházejí v současné době rekonstrukcí.

Badatelský úsek Masarykova ústavu zajišťuje především ediční činnost. Málokdo dnes ví, že nejrozsáhlejšími vycházejícími spisy jsou právě spisy *Masarykovy*; z plánovaných 40 svazků je jich k dnešnímu dni vydáno 20. Od vědeckých reedic se postupem času veřejnosti vůbec prvně knižně zpřístupňují práce